

Göczey Zsuzsa – életút-interjú

Készítette: Jávorszky Béla Szilárd

A beszélgetés időpontja: 2016. január 14., Budapest
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Jávorszky Béla Szilárd:

Szokás szerint induljunk a kályhától: milyen családból jöttél? Mivel foglalkoztak a szüleid, a nagyszüleid? Voltak-e zenészek a felmenőid között?

Göczey Zsuzsa:

Zenészek nem voltak, csak polgári, otthonzongorázós nagyszülők. Nagyvárad nagyapám szépen tudott játszani, különösen Chopin-műveket. Idehaza mindig szólt a zene. Hárman vagyunk testvérek, én állok középen. Apám erdélyi kismemesi famíliából származik és a családi legenda szerint annyira „magyar gyerek” szeretett volna lenni, hogy 12-13 éves korában átjött Magyarországra.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mármint magyar állampolgárságot szeretett volna kapni?

Göczey Zsuzsa:

Persze. Amúgy teljesen magyar volt, csak azt a vidéket, ahol éltek, a trianoni egyezmény után Romániához csatolták. Hogy tényleg csak ennyi idős lehetett, amikor átjött, magam sohasem hittem el, hisz akkoriban azért egy ekkora gyereket csak úgy nem engedtek el a szülei egy idegen országba. Apám mindenestre Szegeden járt a piaristákhoz, bentlakásos gimnáziumba, aztán Budapestre került rokonokhoz, és elvégezte a műszaki egyetemet. Úgynevezett általános mérnökként diplomázott, hidakkal, vasutakkal, ilyesmikkel foglalkozott. S elhatározta, hogy feleséget nem a saját köreiből fog magának szerezni. Betegségektől sújtott nagycsaládból származott, anyukája – az én nagyanyám – első gyerek volt egy hat lányból és egy fiúból álló családban. Déva környékén, egy Brád nevű falu mellett voltak birtokaik, gyerekkoromban jártam is arra, láttam a szép nagy kúriát, miközben valamelyik Körös ott csobogott a birtokon.

A nemrég kilencvenkét éves korában meghalt nagynénémtől hoztam haza régi sárguló újságokat, benne apám nagyapja, dr. Brády Albert költeményeivel. Dédnagypapa folyton verseket írt, nagy becsben tartották, megjelentek a művei a helyi újságban. Szintén a nagynénémtől valók azok a családi fényképek, amelyeket látva majdnem elájultam. Az egyikken mintha én ülnék ott száz évvel ezelőtt, krinolin szoknyában. Ugyanaz az arc, ugyanaz a húsos száj – ő volt a dédnagymamám. Hogy milyenek a gének? Vicces volt ez a találkozás.

Jávorszky Béla Szilárd:

A szüleid Budapesten ismerkedtek össze?

Göczey Zsuzsa:

Nem, Szentendrén. Nem tudom, apám miként került oda, de utolsó éves volt az egyetemen, s valami tiszti bálon összefutott egy gyönyörű csajjal. Ő volt az anyukám. Aki úgy ment onnan haza, hogy már újságolta a nagymamámnak: férjhez fog menni. És tényleg így történt. Gyönyörű házasság volt az övék, tényleg az utolsó leheletükig kitartottak egymás mellett. A háború alatt apám egyetemistaként katonai rangot kapott, talán hadnagy lehetett, mire elfogták az oroszok és két évet töltött hadifogságban. Ám még azon a nyáron megszületett a nővérem, majd amikor visszatért a Szovjetunióból, kilenc hónapra rá

megszülettem én, aztán két évvel később, 1950-ben érkezett az öcsém. Emlékszem, vagány pasi volt. Délceg, erős csontú, magas ember. Nem tudott motorkerékpárt vezetni, de vett magának egyet, ráült, ráültette a szép feleségét is, és együtt elindultak vele. Nem sokáig jutottak, nekimentek valaminek, anyám meg berepült egy hatalmas szénbuckába. Az első úton mindjárt megszerezte első fejsérülését a három közül. Ez abban az időszakban történt, amikor apám a hadifogságból már hazajött, de még nem ültették le.

Jávorszky Béla Szilárd:

Miért került börtönbe?

Göczey Zsuzsa:

A Hídépítő Vállalatnál volt beosztott mérnök, Pápán kapott munkát, a család elkísérte oda, négyévesen futkároztam körülötte. Onnan vitték el 1952-ben. A családi legenda szerint a főnöke bizonyos Dienes-Oehm Egon volt – kétméteres dzsentrí bácsi, meglehetősen alkoholista, de nagyon okos –, tele mindenféle sérelemmel, így amikor ivott, rögtön szidta a kommunistákat. Tehát szálla volt a hatalom szemében. Először Egon bácsit fogták le és állítólag nyomtalanul eltűnt. Se ő maga, se a holtteste, se a csontjai nem kerültek többé elő. Ami még akkoriban is eléggé cikis helyzet volt, úgyhogy a hatalomnak mindenképp kellett köré kanyarítania egy koncepciót. Ennek során az apámat és a mérnök kollégáját 1952-ben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

Jávorszky Béla Szilárd:

De mégis milyen jogcímen? Rendszerellenes izgatás?

Göczey Zsuzsa:

Nem, ez gazdasági jellegű per volt. Azt bizonyították rá, hogy Pápán lopta az építőanyagot. Pedig az apám olyan ártatlan volt, mint ez a cica, aki itt dorombol az asztalon. Végtelenül tisztességes ember. Ezt hozta a családból, ezt nevelték bele a piaristák, s ő tényleg halálosan komolyan vette az erkölcsös életet. Soha nem beszélt nekem azokról az évekről. 1958-ban azonban kegyelmet kapott.

Jávorszky Béla Szilárd:

Anyai ágon kik voltak a felmenőid?

Göczey Zsuzsa:

Anyám szentendrei kispolgári családból származott. A nagyapám postás volt, a nagyanyám okos és gyönyörű nő, de rettenetes élettel megverve. Ő szintén a legidősebbnek született egy sokgyerekes családban. Kovácsmester édesapja elment az első világháborúba. A nagymama az apácákhoz járt iskolába, akik rimánkodtak a dédmamának, hogy taníttassa a gyereket. Fizetni sem kell érte. De nem engedte, mert a sok testvér miatt muszáj volt dolgoznia. Ha a nagymamám jobb helyre születik, sokra vitte volna. De nem oda született. A dédszülőknek Szentendrén, a Szamárhegyen volt házuk, kora reggel jártak Budapestre dolgozni, és nagyanyám a HÉV-en találkozott a nagyapával. Már házasok voltak, s állapotos volt édesanyámmal, amikor egyszer valamiért beesett egy szerelvény alá, amely mindkét lábát levágta. Na, akkor neki megszűnt a Jézus Krisztus. Mondta, aki nála többet járt templomba és többet imádkozott, az hazudik. S hogy ez történt vele. Ezt követően szinte ki sem mozdult abból a szentendrei házból. Csak akkor, amikor a múltját igazítani kellett. Évente egyszer elvitte a mentő Pestre és vissza. A nagymamám az egyik legjobban szeretett rokonom volt, nála töltöttük a szünidőket Szentendrén. Isteni hangja volt. Folyton szólt odahaza a rádió.

Főleg operában és magyar nótában utazott. Minden ilyen jellegű rádióműsort meghallgatott és minden nótát és áriát kívülről tudott.

Jávorszky Béla Szilárd:
Szentendrén nőttél fel?

Göczey Zsuzsa:

Nem, csak 1952-ig laktunk ott. De nem a nagyszülők házában, hanem a Duna-parton, azon a területen, ami ma is a katonasághoz tartozik. Egy régi villa első emeletén éltünk, talán azért kerültünk oda, mert apámnak tiszti rangja is volt. De még mielőtt elkísértük volna Pápára (ahonnan aztán vitték a börtönbe), azt a lakást elcseréltük erre a nyolcadik kerületire, amelyben most beszélgetünk. Emlékszem, mikor megjöttünk, gyerekként kiültünk az ablakba és ájultoztunk. A legszélső ablakból ki lehet látni a Rákóczi útra, és visítottunk, amikor egy autó elment balról jobbra. Egy autó, úristen!

Jávorszky Béla Szilárd:
Amúgy milyen gyerekkorod volt?

Göczey Zsuzsa:

Annak ellenére, hogy apámat bebörtönözték, isteni gyerekkorom volt. Anyám remek társaság volt, pedig rengeteg nehézséggel kellett megküzdenie, néha azt sem tudta, miből vesz másnap kenyeret. Kereskedelmi gimnáziumot végzett, érettségi után egy bankban dolgozott, amíg a háború el nem sodorta őt is az állásából. Apánkkal élte át az ostromot 1945-ben a Várban. A fiatal férjét elkapták, ő pedig csikorgó hidegben, állapotosan gyalog ment haza Szentendrére. Egyszer megkértük, írja le ezeket az emlékeit, mielőtt elfelejti. De a harmadik oldalnál abba hagyta, mert állandóan elsírta magát közben.

Amikor 1952-ben elvitték apámat, anyám adminisztrációs területen igyekezett elhelyezkedni. A VII. kerületi vendéglátóipari vállalatnál annak idején Boross Péter¹ volt a csúciszerv. Mesélt is róla anyám, amikor a kilencvenes évek elején miniszterelnök lett. Hogy annak idején ez az ember rúgta őt ki. Aztán cukrászdában lett pincér, abba már nem kötöttek bele. Közben pedig jártunk operába, innen gyalog tíz perc alatt elérhető az Erkel Színház, ahol megnéztünk mindent, amit csak lehetett. Mind a hármunkat vitt magával, nem is tudom, miből telt rá neki. Talán olcsó volt a jegy, meg ambicionálta is, meg hát ő is így szórakozott.

Jávorszky Béla Szilárd:
Testvéreiddel mindhárman tanultatok zenélni. Mintegy a polgári nevelés részeként?

Göczey Zsuzsa:

Á, dehogy. Miközben apám életfogytiglant kapott, s ott kucorgott a börtönben, várva arra, hogy egyszer majd felmentik, anyám napról napra élt velünk. Úgyhogy ebből a lakásból folyamatosan tűntek el a bútorok. Igazi „kurvaszegénység” volt. De apám egyik nagynénje, Zuli tánti – amúgy Zelmának hívták, de a családban mindenki így szólította – rendkívüli jól zongorázott. S valahogy általa idekerült egy bérelt zongora.

Jávorszky Béla Szilárd:
Pianínó vagy rendes zongora?

Göczey Zsuzsa:

¹ Boross Péter (1928) magyar politikus, 1993 és 1994 között Magyarország miniszterelnöke.

Rendes, nagy barna zongora. S azon Zuli tánti elkezdett engem tanítani. Miatta utáltam meg a hangszert. Egykori horthysta katonatiszt férje később összejött egy német háziasszonnyal, annak nevében küldözgetett haza Németországból (persze az NSZK-ból) pénzt és szép ruhákat. Számomra így kezdődött a zongoratanulás. Az öcsémet egyáltalán nem érdekelte a hangszer, a nővérem talán tanult rajta valamennyit, de ő sem volt oda érte. Miközben mindannyian a Röck Szilárd (ma Somogyi Béla) utcában lévő általános iskolába jártunk. De nem csak mi. Oda jártak a Magyar Rádió 1956-ban alakult gyerekkórusának tagjai is. A plebszel összevegyülve. Botka Valéria² tanította az éneket és felelésképpen magam is elénekeltem egy dalt. Mire kérdezte, nem akarok-e a gyerekkórus tagja lenni. Persze, hogy akartam. Így kerültem be 1957-ben a Magyar Rádió Gyermekkórusába. Akárcsak a nővérem. De mivel ő három évvel idősebb nálam, hamar kiöregedett, a fejlettebb gyerekeket ugyanis idővel mind lapátra tették. Sőt, az öcsém is kórustag lett. Úgyhogy vélhetően neki is jó hangja lehetett. De együtt hárman sosem énekelünk ott.

Jávorszky Béla Szilárd:

A klasszikus gitár iránti vonzalmad honnan jött?

Göczey Zsuzsa:

Ábrahám Pál³ lánya, Ábrahám Mariann két évig tanított zongorázni, a keze alatt ismét megszerettem a hangszert. Kiváló pedagógus volt, szép, fekete kontyos, komoly nő. De egyszer csak feltűnt a tanárok között Szendrey-Karper László,⁴ s nekem nagyon megtetszett. Amolyan gyerekszerelem volt ez, miatta kezdtem klasszikus gitározni, s megszerettem a hangszert is. Csak ez aztán erősen meghatározta a későbbi karrieremet. Ha valaki rettenetesen jó klasszikus gitáros, akkor rengeteget koncertezhet, járhatja a világot, de ha csak jó, vagy elég jó, akkor legfeljebb tanítani mehet el.

Jávorszky Béla Szilárd:

A konzervatórium evidens volt?

Göczey Zsuzsa:

Nem. Amikor apám 1958-ban kegyelmet kapott és kiszabadult, tíz éves voltam, jól ment a matematika, mert egy tüneményes matektanár tanította. Apám akkor azt hitte, matematikus lesz belőlem. De hiába ment a gitár is, hiába mondogatta Szendrey-Karper László, hogy konzervatóriumba kellene mennem, mert ott csak napi négy óra közismereti tantárgy van, a többi óra zene. Apám azt felelte, csak akkor mehetek a konzervatóriumba, ha mellette normális gimnáziumba járok.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ez melyik gimnázium volt?

Göczey Zsuzsa:

A ma már nem létező Zrínyi Gimnázium. Későn indult el a gitárszak abban az évben, 1962-ben, későn felvételiztem, későn derült ki, hogy a konziba felvettek, s akkor már csak ebbe a középiskolába fértem be. Középkülső nyolcadik kerület, az egykori Kulich Gyula (ma

² Botka Valéria (1928–2013) Liszt Ferenc-díjas művész, a Magyar Rádió Gyermekkórusának, valamint az Állami Operaház Gyermekkarának alapítója és egykori karnagya.

³ Ábrahám Pál (1892–1960) zeneszerző, karmester.

⁴ Szendrey-Karper László (1932–1991) gitárművész, főiskolai tanár. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a művészi gitárzene magyarországi elismertetésében és oktatásának megteremtésében.

Kálvária) téren. Emellett kötelező politechnika órák is voltak. Közben lett saját gitárom, amire nagyon büszke voltam. Képzelted, milyen lehetett, amikor reggel nyolctól kettőig ültem a gimnáziumban, bizonyos napokon elmentem a Május Elseje Ruhagyárban politechnikára – ahol nagyon megtanultam ipari géppel varrni –, közben meg cipeltem azt a nehéz gitártokot. Amit akkor még külön kellett csináltatni a hangszeremhez. Szóval a Kulich Gyula térről jártam be minden délután a Nagymező utcába zeneórákra. Borzasztó hajtás volt. Közben kiderült, hogy mégsem vagyok olyan jó matekos, mert egyrészt jött egy hülye matektanár, másrészt se időm, se kedvem nem volt a tanuláshoz. Az a két esztendő volt életem mélypontja. Úgyhogy, mit szépítsem, becsaptam az apámat. Harmadik-negyedikre átiratkoztam a zenei gimnáziumba. Viszont a Zrínyi Gimnáziumban egy anyanyelvi tanár oktatta az orosz, ezért orosz tagozaton tudtam nyomulni. Minden nap volt orosz óra, így a második év végére úgy megtanultam a nyelvet, hogy attól kezdve se a gimiben, se a főiskolán nem kellett többet tanulnom, vígan megéltem az addig megszerzett tudásból. Ma már persze sajnálom, hogy annyira elfelejtettem.

Jávorszky Béla Szilárd:

A konzervatóriumból egyenes út vezetett a Zeneakadémiára?

Göczey Zsuzsa:

Nem teljesen, ugyanis másban is ügyes volt a kezem, nagyon jól rajzoltam. Érettségi után nem akartam zenész lenni, az Iparművészeti Főiskolára szerettem volna bejutni, belsőépítésznek, lakberendezőnek, ilyesminek tanulni. A jelentkezésemet azonban elutasították, mert nem volt meg a kötelező egy éves szakmai gyakorlatom. Négy év gimnázium után az ember viszont nem szívesen ment volna el emiatt dolgozni. Mivel akkoriban a Zeneakadémián művészképző szakon még nem oktattak klasszikus gitárt, így a főiskola tanárképző szakára jelentkeztem. A konzervatórium fantasztikus hely volt, hihetetlen tanárokkal, ehhez képest a főiskolán már nem éreztem a kiugró színvonalat. Földes Imrén és Szendrey-Karper Lászlón kívül nem is emlékszem meghatározó tanárra onnan. Szendreynek amúgy különleges fizikai adottságai voltak, minden ízületét minden irányban képes volt hajlítani, bal kézzel, jobb kézzel egyformán tudott írni, satöbbi. Szóval az általa tanított technikához egy átlagos kéz nem lehetett elég jó, az enyém sem.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ezért sem lett belőled gitárművész?

Göczey Zsuzsa:

Nem csak ezért. A konzervatóriumban és a főiskolán sokszor kellett színpadon játszani, és mindig roppant lámpalázás voltam. Pedig sokat készültem, sokat gyakoroltam, bármelyik Bach-művet el tudtam úgy játszani, ahogy kellett, mégis többször előfordult, hogy a pódiumon, koncert közben egyszer csak kiszállt belőlem a lélek, és mintegy kívülről szemlélte, mit csinállok. Hogy oda sem figyelek és mégis azt játsszák az ujjaim, amit kell. No, abban a pillanatban összezuhan minden. Ez az egész helyzet rettenetesen stresszelt. Vélhetően akkor lett volna belőlem zenész, ha zenekari hangszert tanultam volna. Imádok zenélni, de nem szeretem, ha rám vetül a reflektorfény, és mindenki azt hallgatja, hogy mit játszom én. Attól egyszerűen irtózom. Időnként még ma is leteremt a férjem, hogy túlságosan szerénykedem. Pedig tényleg nem szeretem. Talán olvastad a Quartnak adott interjúmat⁵, amelyben elmeséltem, milyen isteni jó érzés volt – most időben vagy húsz évet ugrunk előre,

⁵ „Még mindig nincs itt a fal”, Inkei Bence interjúja, 2012. május 12.,

<http://www.origo.hu/kultura/quart/20120512-interju-goczey-zsuzsa-radios-zenei-szerkesztovel.html>

már ment a *Lemezborze helyett* című műsorom –, amikor az egyik csütörtökön felszálltam a 7-es buszra, aznap jelent meg a rádióújság, és láttam, amint két fiatalember vadul lapozva azt keresi, hogy szombaton mit játszik a Göczey. Magamban kuncogtam, hát igen, én vagyok az. De ti ezt nem tudjátok.

Jávorszky Béla Szilárd:

Sokáig a hangodat sem lehetett hallani az éterben. Magam is rendszeresen hallgattam a műsoraid, amelynek bevezető szövegeit – mint utóbb számomra kiderült – nem te, hanem a bemondó Bérczi Kriszta olvasta fel. S mikor a nyolcvanas évek végén először megkerestelek telefonon, egy számomra teljesen ismeretlen hang szólalt meg.

Göczey Zsuzsa:

Az, hogy a szövegeket más olvassa fel, Török Marinak, a zenei szerkesztők vezetőjének a kérése volt. Régi rádiós arisztokratikus attitűd, hogy aki beszédhibás – mint én, mint hallod, folyamatosan sistergek –, az ne beszéljen az éterben. Mari mondta, Zsuzsika, ne legyél beszédhibás szerkesztő. Legyél inkább nagyon jó zenei szerkesztő. Nem kell, hogy folyton kinevessenek az emberek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Erre majd még visszatérünk. 1966-ban érettségiztél, mondhatni, a hazai beathullám kezdetén. Kamaszként a klasszikus zenén kívül más zene nem fogott meg?

Göczey Zsuzsa:

Huzella tanár úr⁶ tanított a konziban összhangzattant, 1956-ban valamiért kirúgták a Magyar Rádió Zenei Főosztályáról. Talán munkástanácsi tevékenysége miatt, ami rém vicces, hisz igazi hosszúcsontú arisztokrata fickó volt. Már attól elájultunk, hogy összhangzattan órára magnót hozott be, és azon játszott le különböző zenéket. Egyszer egy Beatles-dalt is megmutatott, hogy tessék, érdemes ezzel is megismerkedni. Ő döbbsentetett rá, hogy a könnyűzene nem feltétlenül rossz. Persze idehaza is hallgattuk a rádiót, Kovács Erzsit, Németh Lehelt, Hollós Ilonát, ők voltak a sztárok. De Huzella tanár úr ilyesmiket tanított: Gershwin, *Porgy és Besst*. Nagyon felvilágosult volt.

Az öcsém nagy Metro-rajongó volt, de én nem jártam le akkoriban klubokba. Pedig Omegára vélhetően mehettem volna, hisz Presser Gáborral a Zenegimnáziumban párhuzamos osztályba jártunk. Mindenki tudta róla, hogy igen, ő az a beatzenész, bár ezt az oldalát a suliban nem mutatta. Legfeljebb a konzis rendezvényeken játszott dzsesszt Boronkay Antallal zongora-duóban.

Tízéves korom óta barátnőm Makara Klára közgazdász, akkoriban ő is klasszikus gitárt tanult, együtt jártunk a konzervatóriumba, csak ő az érettségi után a Közgazdasági Egyetemen folytatta. Klára bátyja, Makara Péter szociológus volt (most halt meg, szombaton), aki Vitányi Iván vezetésével, kollégáival együtt elkészítette a beatzenéről szóló, szociológiai felméréseken, kutatásokon alapuló könyvet.⁷ A hatvanas évek végén Péter hatására kezdtem el klubokba járni. De akkor már a Kexre.

Jávorszky Béla Szilárd:

Miért pont a Kexre? Bennük mi ragadott meg?

⁶ Huzella Elek (1915–1971) magyar zeneszerző, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola tanára volt. Huzella Tivadar biológus fia, Huzella Péter gitáros, zeneszerző édesapja.

⁷ Bácskai Erika, Makara Péter, Manchin Róbert, Váradi László, Vitányi Iván: *Beat*, Zeneműkiadó, 1969

Göczey Zsuzsa:

Korábban az egész iskolába járás vesszőfutás volt: tanulás, gyakorlás, utazás, tanulás, gyakorlás, utazás. Meg más klasszikus zenészekhez hasonlóan kellőképp nagyképűek voltunk, lenéztük a könnyűzenét. Ez a merev elitista hozzáállásunk aztán Huzella tanár úr összhangzattan-óráinak köszönhetően sokat oldódott. A Beatles nagyon tetszett. Aztán Makara Péter mesélte, hogy szerinte hová lenne érdemes járnom. Ők ugyanis a felmérés kapcsán körbejárták az összes klubot és meghallgatták az összes zenekart. Úgyhogy nekem a Kextől indult minden. Baksától⁸ egyszerűen kész voltam. Doleviczényivel⁹ meg együtt jártunk szolfézásra. Szóval akkor eléggé kinyílt az érdeklődésem.

Jávorszky Béla Szilárd:

A főiskola elvégzése után merre indultál tovább?

Göczey Zsuzsa:

Meg akartam otthonról pattanni, ezért jelentkeztem egy hirdetésre Ceglédre gitártanárnak. Gondoltam, kellően messze van, a magam ura lehetek, csapjunk bele. Levélben mindent leegyeztettem, leutaztam, hogy bemutakozzam – s borzasztó nyomasztó benyomásokkal jöttem el. Kiderült, hogy útiköltséget csak személyvonatra térítenek, ami oda-vissza két óra zötykölődést jelentett, utána át a koszos városban az iskolába, és közben a fizetés sem volt sok. Na jó, gondoltam, ezt inkább nem. Írtam egy levelet, hogy apukám nem engedi, bla-bla-bla. Egyszerűen nem mertem nekik elmondani az igazságot. Aztán jelentkeztem a Magyar Rádióba technikusnak. A meghallgatáson kaptunk egy tesztfeladatunk, fel kellett ismernünk, hogy mi nem stimmel az adott felvételeken. Ez a teszt nekem nagyon jól sikerült.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mégis mit kellett észrevenni? Hogy kevés a magas vagy a mély hang? Hogy rossz a keverési arány?

Göczey Zsuzsa:

Ilyesmiket. Pontosan már nem emlékszem. Húsz percet kaptunk rá, az eredmények után pedig a műszaki osztály akkori vezetője átszólta a zenei szerkesztőségbe, hogy van itt egy jó fülű fiatal csaj, ha gondoljátok, inkább átírányítom hozzátok.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ez mikor történt?

Göczey Zsuzsa:

1969-ben. Három hónapig technikusként dolgoztam, ami később komoly előnyt jelentett, mert megtanultam kezelni azokat a hatalmas stúdiógépeket. Aztán kiléptem, és szabadúszó forgató lettem. Tudod mi az?

Jávorszky Béla Szilárd:

Aki előkeresi a zenei szerkesztőnek a felvételeket a hangtárból.

Göczey Zsuzsa:

Igen. Technikus–forgató–szerkesztő, ez volt a hierarchia. A szerkesztő parancsol, megmondja, mi kell neki, mint forgató elmegyek a kartontárba, kikeresem a felvétel számát,

⁸ Baksa-Soós János (1948) magyar előadóművész, képzőművész, az egykori legendás Kex együttes frontembere.

⁹ Doleviczényi Miklós, a Kex zongoristája, gitáros, fuvolistája.

átsétálok, kiigényelem a szalagtárból, másnap megkapom, időre lecipelem a tekercseket a stúdióba, felrakom őket a magnóra, meghallgatom, beállok velük, és időben elindítom. Aztán cigizünk meg iszogatunk. Utóbbi nekem kezdetben eléggé furcsa volt, hisz sosem számítottam léha iskolásnak, a Magyar Rádióban viszont eléggé furcsa társaságba keveredtem.

Jávorszky Béla Szilárd:

Egyből Komjáthy Györgyhez¹⁰ kerültél?

Göczey Zsuzsa:

Nem egyből, de elég hamar. Mikor forgatóként bekerültem a Magyar Rádióban, még Bálint Mariann dolgozott Komjáthy jobbkezeként. Ő Bálint István író, színházi rendező felesége volt, a dalszerző-énekes Bálint Eszter anyukája, amúgy remek hárfás. Nekem pedig nagy barátnőm lett, együtt jártunk Halász Péter színházába.¹¹ Aztán Mariann elunta ezt a munkát, kitalált magának valami mást, és akkor jöttem én. 1972-től, ha jól emlékszem, 1980-ig voltam Komjáthy Gyuri forgatója.

Jávorszky Béla Szilárd:

Státuszban?

Göczey Zsuzsa:

Á, dehogy. Azért kellett bevállalnom, hogy tanítok a postás szakszervezet zeneiskolájában, a Benczúr utcában, mert különben közveszélyes munkakerülő lettem volna. De ennek ma már örülök, hisz a nyugdíjamba ez a félállás is beleszámított.

Jávorszky Béla Szilárd:

Komjáthy György műsoraiban alapvetően friss slágereket forgatott. Ezek a dalok mind megvoltak a Magyar Rádió szalagtárában? Ha igen, milyen forrásokból szerezték be?

Göczey Zsuzsa:

Kezdetben volt egy Mészáros nevű fazon – nem tudom a keresztnévét, mindig csak így emlegették –, külkereskedő, ő hozta be rendszeresen az aktatáskájában a kislemezeket. Nem szerelemből tette, hanem hivatalosan, kapott értük valami összeget. Elvitte Tardos Péterhez, aki meghallgatta és írt hozzájuk szövegeket. Mi meg összeállítottuk a műsort.

Később létrejött egy hivatalos kapcsolat a Magyar Rádió és a Billboard¹² között, attól fogva rendszeresen küldték csomagokban az új kislemezeket. Kaptunk olyan pakkot is, amit vissza kellett adni. Külön volt rá egy dolgozó, aki ezeket a kislemezeket AGFA-szalagra

¹⁰ Komjáthy György (1933) EMeRTon-díjas magyar zenei szerkesztő, 1964–1998 között a *Vasárnapi koktél*, 1965–1993 között a *Csak fiataloknak!*, 1970-től a *Töltsön egy órát kedvenceivel*, 1971-től a *25 perc beat* és *A beat kedvelőinek* című műsorok műsorvezetője volt.

¹¹ Halász Péter (1943–2006) magyar avantgárd író, rendező, színész. 1962–1969 között az Universitas Együttes tagja, az Egyetemi Színpadról való kiválása után 1969-ben saját színházat alapított Kassák Ház Stúdió néven. 1972-ben *A skanzen gyilkosai* című előadásukat betiltották, működési engedélyüket megvonták. Társulata a Dohány utca 20. IV. emelet 25. szám alatti lakásban (Halász Péter és Koós Anna lakásában) folytatta színházi tevékenységét, mígnem az évtized közepén New York-ba emigrált.

¹² A *Billboard* egy hetente megjelenő amerikai zenei magazin. Számos, nemzetközileg elismert és etalonnak számító slágerlistát tartalmaz, amelyeken a legnépszerűbb zeneszámok, illetve nagylemezek szerepelnek, különféle kategóriákba sorolva. A legjelentősebb listája a *Billboard Hot 100*, amely a 100 leghallgatottabb dalt szerepelteti, műfajától függetlenül.

átjátszotta és lektorcédulát gépelt hozzájuk dalcímmel, előadónévvel, kiadóval. Úgyhogy volt, hogy ebből kellett dolgoznunk. Meg kellett hallgatni, hogy hányadik számot keressük. De előfordult, hogy közvetlenül a kislemezt is használhattuk a műsorokhoz.

Szegény Komjáthyt rendszeresen megalázta Tardos Péter,¹³ akiről a rendszerváltás után kiderült, hogy besúgó is volt. Megalázott, okos ember, aki emiatt rendszeresen továbbalázta Gyurit, aki szintén nem volt hülye, de egyáltalán nem tudott angolul. Harmadszorra viszont már megtanulta a neveket. Tardos meg az összekötő szövegben valamennyi alkalommal odaírta neki fonetikusán, hogy Bítlisz. Nyilván így kompenzálta a maga frusztrációját.

Jávorszky Béla Szilárd:

Szentkúti Pálnak,¹⁴ a zenei osztály vezetőjének állítólag volt egy füzet, benne fonetikusán leírva a külföldi előadók neveivel...

Göczey Zsuzsa:

Szentkúti sem volt hülye. Szerintem abba halt bele, hogy állandóan félt. Folyton remegett a keze. Frusztrált ember volt. Kicsit magasabb pozícióba tették a képességeinél és szerintem ő is szívott. De nem ő volt a legrosszabb ember a zenei osztályon, hanem Kiss Imre.¹⁵ Neki is voltam forgatója. Komjáthy csütörtökön tartott rám igényt, úgyhogy a többi napokon más szerkesztők mellett dolgoztam. Kiss Imre igazi szangvinikus ember volt, tele remek sztorikkal. De azért egyszer rávágtam az ajtót és megmondtam neki, hogy soha többé.

Jávorszky Béla Szilárd:

Komjáthyval milyen volt a munkaviszonyod?

Göczey Zsuzsa:

Gyuri olyan volt, mint egy kis hangya. Lelkiismeretes, felkészült. Megnyugtató volt vele dolgozni. Tervszerűen végezte a munkáját. Persze ehhez neki is be kellett lépni a pártba. S amikor a Szabad Európa Rádióban népszerű *Tinédzser partinak* kellett egy hazai ellenműsor, annak vezetéséhez Gyurinál megbízhatóbb fickót nem találhattak volna. Aki amúgy befelé forduló, afféle szerzetes típus volt, de amit rábíztak, azt remekül elvégezte.

Jávorszky Béla Szilárd:

Nyilatkozta is régebben, hogy az első időben neki magával a popműfajjal is meg kellett küzdenie.

Göczey Zsuzsa:

Hát, hogyne. De gyorsan beletanult. A gyakorlati meló nagyon ment neki. Később pedig úgy frissítette magát és a műsorát, hogy fiatal lemezlovasokat – Dévényi Tibort és B. Tóth Lászlót – vett maga mellé. Kezdetben a saját egyórás műsorán belül adott nekik tízperces rovatokat, aztán később B. Tóthék kinőtték magukat.

Jávorszky Béla Szilárd:

Voltak nála tabutémák? Aktuális slágerlistákat böngészve szerkesztett?

¹³ Tardos Péter (1924–1984) újságíró, zeneszerző, dalszövegíró, humorista, rádiós és televíziós szerkesztő.

¹⁴ Szentkúti Pál (1932–1986) 1957 és 1986 között a Magyar Rádió Zenei Osztályának előbb rovatvezető-helyettese majd osztályvezetője.

¹⁵ Kiss Imre (1938) rádiós szerkesztő, a rendszerváltás előtt az intézmény dzsessz-műsorainak felelőse.

Göczey Zsuzsa:

A szöveget és a dallistát Tardos Pétertől kapta.

Jávorszky Béla Szilárd:

Voltaképpen tehát katona volt? Amolyan végrehajtó?

Göczey Zsuzsa:

Inkább. Eleinte holtbiztosan. Persze zenészként hamar felismert stílusokat, menet közben beletanult mindenbe.

Jávorszky Béla Szilárd:

Klasszikus orgonistaként végzett, akárcsak Kiss Imre. Kiss pártfeladatként vállalta el a dzsessz felügyeletét, de igazából sosem szerette meg a műfajt. Komjáthynak milyen volt a viszonya a popzenéhez?

Göczey Zsuzsa:

Szerette. De arra nem emlékszem, hogy milyen előadókat kedvelt igazán. Sosem tudtam kikövetkeztetni az ízlését. Lehet, hogy azért, mert nem volt jellegzetes.

Kiss Imréről jut eszembe, hogy nem is mondtam: tíz éven az Operaházban is gitároztam. Még Klári barátnőmmel. 1968-ban mutatták be Verdi *Falstaff*-ját, tüneményes, fantasztikus opera, a második felvonás, második képben van egy rövid gitárszóló, amikor Falstaff szerenádot ad. Ketten játszottuk, mert féltek, hogy nem elég hangos. Még utaztunk is a darabbal Moszkvába és Wiesbadenbe. Majd Monteverdi *Poppea megkoronázása* című darabjában is szerepeltünk, az eredeti műben lantra hangszerelt szólamokat játszottuk gitáron. Egészen 1978-ig. Akkor véget is ért az én dalszínházi tevékenységem.

Az Operaházban barátkoztam össze Lelkes Pannival, a hárfással, Kiss Imre akkori feleségével, aki később Ausztriába került, és évtizedeken át volt a bécsi filharmonikusok egyetlen női tagja. Ezzel kapcsolatban is sokat machinált Kiss Imre. Kivítette a hárfát és mást hozott be helyette. Amiért anno az átlagembert lesítették volna, azt ő naponta tízszer megcsinálta. Ügyes fiú volt. 1994-ben amúgy ő rúgott ki a Magyar Rádióból. Mint láthatod, mély nyomokat hagyott bennem.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ne szaladjunk ennyire előre, picit időzzünk még el 1980-ban, amikor bekerültél a Magyar Rádióba zenei szerkesztőnek.

Göczey Zsuzsa:

Kiss Gyöngyi akkor ment el diplomatafeleségnek Athénba. Jóval később tudtam meg, hogy a férje, Kocsis Kálmán a titkosszolgálat főnöke volt, és valami deklasszálás folytán kapta meg a négyéves athéni nagyköveti posztot. Akkor végre felvettek a Magyar Rádióba, ahol a könnyűzenei szerkesztőséget az általam rajongva szeretett Török Mari¹⁶ vezette. A legsuperebb főnököm volt. Nagyon progresszív nő, Petur Istvánhoz¹⁷ ment férjhez, gyönyörű házasságban éltek, de Peturtól úgy féltem, mint a tűztől. Igazi szangvinikus ember volt – nagyon okos, de nagyon ordítós. Ő volt akkoriban a zenei osztály főszerkesztője. Mármint a tényleges főszerkesztője, és nem a protokoll, ami Faludi elvtárs¹⁸ volt. Faludiról sem tudok

¹⁵ Török Mária (1936–2013) zenei szerkesztő.

¹⁷ Petur István (1935) 1966 és 1994 között a Magyar Rádió Ifjúsági osztály Irodalmi Szórakoztató, Műsorigazgatóságának rovatvezetője, fősztályvezetője, majd műsorigazgatója.

¹⁸ Faludi Rezső (1919) 1956 és 1983 között a Magyar Rádió Zenei Osztályának fősztályvezetője.

sok jót mondani. De igazi szakember volt, végighallgatta a műsorokat és mindig jó megjegyzéseket tett. Közben azt is tudni kell róla, hogy 1980-ban kijelentette, hogy ne vegyenek fel engem, mert nő vagyok, öreg és nincs végzettségem. 32 éves voltam, zenei diplomával s hát persze nő, ezen nem tudtam segíteni... Amikor pedig Mari nagy nehezen benyomott a Magyar Rádióba, képzeld el, Faludi elvtárs meg merte csinálni, hogy rávágott a fenekemre. Hetente egyszer biztos.

Amikor mindenki megkönnyebbülésére Faludi elvtárs nyugdíjba ment, és Erkel elvtárs¹⁹ került a Magyar Rádió Zenei Főosztályának az élére, megéreztem a különbséget. Erkel nem tudott rendet tartani és senkiről semmit nem tudott. Olyannyira, hogy amikor infarktussal három hónapra otthon tartották, úgy jött vissza, hogy „gyerekek, ti milyen tehetségesek vagytok, isteni műsorokat csináltok”. Pedig akkor már egy éve vezette a főosztályt. Úgyhogy Faludi valóban szörnyű alak volt, de szakmailag tényleg tudott, mindenki munkáját figyelte, volt véleménye és azt érdemes is volt meghallgatni. Minden héten együtt ültek a szerkesztők a lehallgatáson, ahol eldölt, melyik új felvételeket lehet „zésíteni” és melyeket nem.

Jávorszky Béla Szilárd:

A „zésítés”, ugye, azt jelentette, hogy a felvétel bekerült a szalagtárba, és bárki bármilyen műsorba szabadon beszerkeszthette...

Göczey Zsuzsa:

Igen. Amikor például elkészült a 8-as stúdióban Katona Klári presseres lemezanyaga,²⁰ ment egyből az egyik technikushoz, aki a szalagot dalonként külön dobozokba vágta, adott nekik számot (egy doboz egy dal), azokat felsorakoztatta a polcokon, majd hatalmas filctollal ráírta a tetejére, oldalára a számot, meg mindenféle adatokat. Ezeknek a dobozoknak pedig mindig megfelelt egy karton. Mi a kartonokból szerkesztettünk.

Jávorszky Béla Szilárd:

A nyolcvanas években milyen zenei szerkesztői előírások voltak a Magyar Rádióban?

Göczey Zsuzsa:

A reggeli esztrád műsorban – nem emlékszem már, pontosan mikor kezdődött, talán fél 5-kor, mivel a hatra járó munkásosztálynak is kellett nyomatni – például előírták, hogy négy mozgalmi, négy népi demokratikus és négy népi kartonnak kell benne lennie. A többi fakultatív. A népi demokratikus felvételeknek külön szekrénye volt az osztályon. Mikor keresgéltem benne, kérdezte is Csiba Lajos: „mi van, Zsuzsi, szarba nyúltál?”. A népzene pedig a népzenei osztályról szereztük be. Még jártam ki Szentendrére a nagymamámhoz, a szomszéd bácsi mesélte, hogy hallotta, milyen népdalt szerkesztettem be a reggeli műsorba. Hogy „Szép virágszál lábad köze, Többet ér, mint a Rába köze. Fel a szoknyát le a bugyit, Hadd locsoljam meg a nyuszid.” Amúgy nem tudtam, melyik volt. Csak úgy elhoztam a kartont. De megtörtént, hogy pécsi bányászok írtak felháborodott levelet a Magyar Rádióba, hogy aki reggel a bányába megy, az nem ilyen dalokra akar ébredni. Nem emlékszem, pontosan melyik számot kifogásolták, de ilyen is előfordult.

²⁰ Göczey Zsuzsa itt az énekesnő harmadik albumára, az 1981-ben megjelent *Titkaimra* utal.

Jávorszky Béla Szilárd:

A többi szerkesztő hasonlóképpen dolgozott?

Göczey Zsuzsa:

Ez a kvóta mindenkinek kötelező volt. Ahogy mondjuk a *Tánczenei koktél* című műsorban az arányok is: minden alkalommal ötven százalék, plusz egy magyar dalnak kellett szerepelnie. Valamint egy nem angol nyelvűnek is, tehát olasz, francia vagy német slágernek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mennyire ütköztél letiltott felvételekbe? Olyanokba, mint például Dobos Attiláé, akinek dalait a disszidálása után nem lehetett játszani a Magyar Rádióban.

Göczey Zsuzsa:

A jó minőség érdekében a zenei felvételeket 38-as sebességű szalagokon tárolták (ez percenként 38 fordulatot jelent). A disszidensek, Németh Lehel, Dobos Attila vagy Mary Zsuzsi dalait Szenkúti Pál átjátszotta 19-es sebességű, tehát rosszabb minőségű szalagokra, és egyszerűen eltette. Még a katonokat is kiszedte a helyükről.

Jávorszky Béla Szilárd:

Emlékszel olyanra, hogy valakit vagy valamit más okok miatt letiltottak? Vagy legalábbis nem tanácsoltak lejátszásra, mert esetleg az adott énekes, énekesnő felett eljárt az idő? Olyasmire gondolok, mint ami például Kovács Erzsivel történt, aki az ötvenes-hatvanas évek fordulóján talán a legnagyobb hazai táncdalénekes sztárnak számított, 1964-ben azonban Bors Jenő, a Magyar Hangfelvevő Vállalat vezetője közölte vele: a fiataloknak is szüksége van jó számokra. És amúgy is, ideje tudomásul vennie, hogy már nem olyan nagy rá a közönségigény.

Göczey Zsuzsa:

Ilyesmire nem emlékszem. Török Mari amúgy azért is volt zseniális főnök, mert úgy válogatta össze a zenei szerkesztőket, hogy általuk gyakorlatilag a legfőbb ízlésirányok ki lettek elégítve. Abban, hogy ki mit játsszon, abban Mari teljes szabadságot adott mindenkinek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Nem sokkal azt követően, hogy 1980-ban felvettek a Magyar Rádióba, lettek saját műsoraid is. Melyik volt a legelső?

Göczey Zsuzsa:

Kitaláltam – persze, más is kitalálta, de én meg is csináltam –, hogy játsszuk le az aranylemezeket. Nézzük meg a slágerlistát, nyomjuk le a legjobbakat. Bár ezt a műsort sem én vezettem, mikrofonengedélyre lett volna szükségem, Török Mari meg óvott a lebögéstől, úgyhogy felkértük rá Mécs Károlyt.²¹ Talán Tari Viktor volt a forgató. Aztán jött a *Reflex Klub*, B. Tóth Lászlóval, kivonultunk a KEK-be, a Kertészeti Egyetem Klubjába, ahol összeültettünk zenészeket. Emlékszem, az egyik Schuster Lóránt – akinél akkoriban kabinetkérdés volt, miért nincs P.Mobil lemez – hosszasan veszekedett Erdős Péterrel.²² Éjszakákon át vágtam, hogy abból a hat órából legyen egy leadható változat. Ezt a vitát

²¹ Mécs Károly (1936) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, rendező, érdemes és kiváló művész.

²² Erdős Péter (1925–1990) jogász, menedzser, valójában a teljes magyar popzenei világ irányítója a Kádár-rendszer alatt. Popcézárnak is nevezték.

ugyanis nem merték élőben sugározni. A *Reflex Klubból* negyedévente készült el egy, összesen talán négy vagy hat adást élt meg.

Jávorszky Béla Szilárd:

A KEK-felvételen volt közönség?

Göczey Zsuzsa:

Úgy emlékszem, nem. Ekkoriban szervezgették amúgy a *Poptikát*,²³ nekem meg az akkori pasim Németh Károly²⁴ beszédírójaként a pártközpontban melózott. Végzettségét tekintve irodalmár, de aztán elkapta a gépszíj, két évet voltunk együtt, mindig hozta a híreket. Ő mesélte, hogy Korom Mihály²⁵ kijelentette, „amíg én itt vagyok, nem lesz Magyarországon rockújság”. Mire mondtam, hogy de. Így indult el 1982-ben a Magyar Rádióban a *Rockújság* című műsorom.

Jávorszky Béla Szilárd:

Nagyjából ezzel párhuzamosan pedig a *Lemezborze helyett*. Könnyen ment, vagy küzdeni kellett érte?

Göczey Zsuzsa:

Az 1980 és 1990 közötti időszak életem legszebb tíz éve volt. Mint a mesében. Nem tudtam olyat kitalálni, amit előbb-utóbb ne tudtam volna megvalósítani a Magyar Rádióban. Akkoriban a Múzeum körúton a Kodály Zeneműbolt előtt mindig nagytáskás pasik álltak, jugoszláv és nyugati nyomású nagylemezeket árultak a kapualjban. Voltaképpen ellenük indítottam el ezt a sorozatot, amelynek keretén belül azokat az albumokat adtam le a Magyar Rádióban, amelyeket ott a legjobban kerestek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Korábban szó volt arról, hogy a hetvenes években Mészáros úr az aktatáskában vitte a Magyar Rádióba a lemezeket. Meg hogy később a *Billboardtól* érkeztek a csomagok minden héten. Arról akkoriban szó sem lehetett, hogy a Magyar Rádió hivatalos úton vásároljon nagylemezeket?

Göczey Zsuzsa:

A nyolcvanas években már magunk is vettünk albumokat, de voltaképpen az sem volt legális, csak a zenei főosztály gazdasági vezetője, Bérci Margó ügyességén múlt, aki valami módon rendszeresen tudott nekünk valutát adni. Ilyenkor a bécsi ismerősünk telexen küldött meghívólevelet (akkoriban még csak úgy lehetett), megkaptuk rá a piros útlevelet, s már tűzhettünk is ki Bécsbe. Ismerősöknél aludtunk, buliztunk, szatyorszám lemezeket vettünk, két nap múlva pedig utaztunk vissza.

Jávorszky Béla Szilárd:

A határon nem volt belőle gond?

Göczey Zsuzsa:

²³ 1982-ben Lévai Júlia (1948) és Sebők János (1951–2013) volt a *Poptika* című popzenei lap próbaszámának szerkesztője – a magazinnak ez volt az első és utolsó száma.

²⁴ Németh Károly (1922–2008) magyar kommunista politikus, 1987–1988 között az Elnöki Tanács elnöke.

²⁵ Korom Mihály (1927–1993) magyar kommunista politikus, 1966–1978 között Magyarország igazságügy-miniszter volt.

Képzeld, nem.

Jávorszky Béla Szilárd:

Volt esetleg hivatalos engedélyetek rá?

Göczey Zsuzsa:

Lehet. De egy idő után ezek a beszerző utak is leálltak, mondták Bérci Margónak, ezt így nem lehet. Addig viszont havonta negyven-ötven nagylemezt hoztunk. Ráadásul az egyik bécsi elvarázsolt ismerősöm már akkor világzenékben utazott. Olyan zenékben, amelyeket másként nem ismertem volna meg.

Jávorszky Béla Szilárd:

A *Lemezborze helyett* a mai negyvenes-ötvenesek amolyan generációs alapélménye. Bő tíz éven át ment. Egy az egyben adtál le nagylemezeket. Sosem piszkáltak érte?

Göczey Zsuzsa:

Nem. Ezt a címet amúgy Török Mari adta munkacímnek, s egészen az utolsó műsorig bosszankodtam, hogy miért nem találtam ki jobbat helyette. Ráadásul a Magyar Rádió le sem védette, úgyhogy Csabai Mátyás ugyanezen a néven indított később sikeres poplapot és meg is gazdagodott belőle. Az adás amúgy a nyolcvanas évek legelején az úgynevezett 3. műsoron ment (ezt nevezték később Bartók rádiónak), sztereóban, szombat délután. A nagylemez elé mindig egy szakértővel íratam szöveget. Merthogy nem magamtól voltam annyira okos, hanem minden stílushoz megvolt a magam embere, aki súgott, hogy mit lenne érdemes. Ha nekem is tetszett, bekerült a műsorba. Dolgozott nekem Szőnyei Tamás, Hajnóczy Csaba, Marton László Távolodó, Nemes Nagy Péter vagy a Frank Zappa-őrült matematikus, Tuza Zsolt.

Jávorszky Béla Szilárd:

Emlékszem, egy Eric Clapton koncertlemezt én is vittem be neked a hónom alatt, meg Doors-életműsorozatot is készítettünk közösen. Nyilván még sokan voltunk így. Vélhetően ettől is lett annyira sokszínű ez a műsor, benne a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas évek legizgalmasabb produkcióival, lényegében műfajoktól függetlenül. Picit nehéz elképzelni, hogy a rádió vezetése sosem akart beleszólni.

Göczey Zsuzsa:

Tudod, mibe szóltak bele? Ariel Ramirez *Missa Criolla (Kreol mise)* című darabját szerettem volna lejátszani, Szentkúti Pál a párt Központi Bizottságától meg is kérte hozzá az engedélyt, ahol azt mondták, hogy na jó, ez a „klerikális propagandadarab” egyszer lemehet, de nem karácsony környékén. Annyira nevetséges volt. Meg hogy a Frank Zappa vagy a Rolling Stones életműsorozatokban ne szerepeljenek csúnya szövegű dalok. Aztán végül mindig lemehek.

Jávorszky Béla Szilárd:

Abba sem szóltak bele, ha túlságosan kísérleti zenéket válogatták be? Mondjuk ambientet?

Göczey Zsuzsa:

Sosem. Lehet, furának hangzik ma, de ebben a műsorban annyira szabad voltam, mint egy madár. A Bartók eléggé eldugott hely volt – akit érdekelt, rátalált, de keveseket zavart. Akkor kellett picit jobban vigyázni, amikor bejöttek a koncertfelvételek. Korábban beszéltünk

a „zésítésről”, ami rettenetesen hosszú folyamat volt. Attól kezdve, hogy felvettek egy dalt, odáig, hogy meg is szólalt a rádióban, minimum két hónap telt el. A nyolcvanas évek első harmadában millió zenekar született, adtak két koncertet, majd szét is mentek, mégis érdemes lett volna őket rögzíteni. Lekottázni a dalokat, leírni a szöveget, pecsétet szerezni rá, stúdiót bérelni, felvenni? – ez számukra nehezen járható út lett volna. Erre lett isteni módszer, hogy utánuk megyünk a közvetítőkocsikkal, felvesszük őket élőben, majd abból, ami leadható, az hadd menjen. Legfőképpen a KEK-be jártunk, de voltunk a Közgáz Klubban is, sőt egyszer az Ikarusz Művelődési Házba is eljutottunk.

Jávorszky Béla Szilárd:

Azt, hogy milyen koncertekre ment közvetítőkocsi, ki döntötte el?

Göczey Zsuzsa:

A szerkesztő. Tudtam, mi várható, és ha jónak ígérkezett, megrendeltem. Amúgy tudod, ki kezdte ezt el a zenei szerkesztőségben? Csiba Lajos.²⁶ Korábban – főleg dzsessz esetében – elég sokszor szerepeltek a fesztiválok, Szeged, Debrecen, Székesfehérvár. Csiba pedig egy szobában dolgozott Kiss Imrével, valószínűleg emiatt is kedvet kapott hozzá, hogy popvonalon is megpróbálja ezt.

Jávorszky Béla Szilárd:

Volt ennek havi kontingense?

Göczey Zsuzsa:

Nem. Ennél jobb világot elképzelni sem tudok: azt csináltál, amit akartál, és gyakorlatilag nem számított a pénz. Ma ez elképzelhetetlen.

Jávorszky Béla Szilárd:

A nyolcvanas években jelentek meg a Magyar Rádióban az életműsorozatok is. Előbb a legnagyobbaké (Beatles, Rolling Stones), de később, az évtized második felében – elsősorban Herskovits Ivánnak²⁷ köszönhetően – egészen kurrens zenekarok (U2, Smiths) életművét is bemutatták. Ebben is szabad kezet kaptatok?

Göczey Zsuzsa:

Igen. Csak a műsoridő volt adott. Török Mari minden héten minden szerkesztőtől begyűjtötte a javaslatokat, majd ennek ismeretében szétosztotta közöttük a szerkesztőség számára rendelkezésre álló időt. Mindig volt gondja arra, hogy kiszolgáljuk az időseket, a fiatalokat, a progresszív zenét és a mainstream popot kedvelők igényeit is. Tőle lehetett megkapni azt a csütörtöki egy órát, amikor jöhöttem a new wave-es zenekaraimmal.

Jávorszky Béla Szilárd:

Sokáig B. Tóth László volt az egyetlen, nem zenei végzettségű zenei szerkesztő a Magyar Rádióban. Herskovits akkoriban státuszban dolgozott vagy külsőként?

Göczey Zsuzsa:

²⁶ Csiba Lajos (1943) 1971-től a Magyar Rádió főállású könnyűzenei szerkesztője, később pedig rovatvezetője. A rendszerváltás után 2003-as nyugdíjazásig a Petőfi adó Zenei Szerkesztőségének vezetője volt. A vele készített életút-interjúnk itt olvasható: http://www.csehtamasprogram.hu/docs/Csiba_Lajos.pdf

²⁷ Herskovits Iván (1961) zenei szerkesztő, újságíró.

Iván az angol szekció újságírója volt, a Beatlest hallgatva tanult meg angolul, neki tényleg a zene volt az élete. Sokkal inkább, mint a kollégáimnak. Először Albert Györgyitől, majd tőle rendeltem sztárinterjúkat a *Rockújság*ba. Később mondtam Török Marinak, hogy Ivánra mennyire szükség lenne. Mire a nyolcvanas évek közepén valami isteni csoda folytán sikerült átmenekülnie az angol szekcióból a zenei főosztályra. A kilencvenes évek elején aztán Hollandiába költözött, azóta is ott lakik.

Jávorszky Béla Szilárd:

A nyolcvanas években hányan dolgoztatok amúgy zenei szerkesztőként a Magyar Rádióban? Tizenöten?

Göczey Zsuzsa:

Olyasmi. Aztán jött egy frissítési hullám, amelynek már nem volt része Herskovits Iván, akkor érkezett Adorján Ági, Buza Sándor, Szőke Cili, Varga Péter. Varga Peti örökölte meg tőlem a *Rockújság*ot, amit még évekig csinált.

Jávorszky Béla Szilárd:

Később Zelki Jánossal is készítettél műsorokat. Nem feltétlenül zeneieket.

Göczey Zsuzsa:

Pedig azok a zenei főosztály műsorai voltak. Különben őt is én fociztam be a zeneire, korábban a rádió kereskedelmi irodájánál dolgozott, reklámokat szerzett az intézménynek, amit gyűlölt, közben meg bedolgozott a tudományos rovatnak is. Egy darabig külsőként csinálta a *Noktürn*t, az első adandó üresedésnél pedig sikerült átvenni a zenei osztályra státuszba.

Jávorszky Béla Szilárd:

Visszatérve a *Lemezborze helyettre*, ebben a műsorban komplett nagylemezeket adtál le, ráadásul előtte bementél minden infót, dalcímeiket. Erősen sértve a lemeztársaságok érdekeit. Soha senki nem akart beperelni ezért?

Göczey Zsuzsa:

Nem. Ma már ezt nyilván nem lehetne megcsinálni. De hát a Római Egyezményt²⁸ mi is aláírtuk. Az biztos, hogy minden adatot a lejátszott számokról kötelezően jegyzeteltünk, leírtunk, leadtunk, azt pedig a Magyar Rádió lejelentette az Artisjusnak. Magukat az albumokat amúgy legtöbbször azok hozták be, akik a bevezető szöveget készítették. Átjátszottam őket a stúdióban, felnyalták érte a lemezoldalankénti 70 forintos átjátszási díjat, és mindenki boldog volt.

Jávorszky Béla Szilárd:

1992-ben miért hagytad abba?

Göczey Zsuzsa:

Borzasztóan meguntam. Tíz éven át, minden héten, gondolj bele – több mint ötszáz album. Egyre nehezebb volt mindig újjal és érdekessel előállni. Ráadásul időközben megnyíltak a határok, oda mehettél, ahová akartál, azt vehettél, amit akartál, egyszerűen

²⁸ Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló Római Egyezményt 1961. október 26. írták alá.

elvesztette a jelentőségét a műsor. Akiknek speciális zenei igényeik voltak, már nem a Magyar Rádióból vették fel a lemezeket, hanem kimentek Bécsbe és megvásárolták őket.

Jávorszky Béla Szilárd:

Időközben vezető beosztásba is kerültél a Petőfi Rádiónál. Korábban is voltak ilyen ambícióid?

Göczey Zsuzsa:

Amikor Gombár²⁹ lett a kialakított rádióelnök, szervezetileg átalakította az intézményt. Korábban egymás mellett működtek a különböző szerkesztőségek (irodalom, színház, zene, politika, stb.), amelyek mindhárom adóra dolgoztak, attól kezdve azonban a Kossuth, a Petőfi és a Bartók önálló szervezeti és gazdasági egység lett. A Petőfi vezetésével Gombár Vicsek Ferencet bízta meg – ami szerintem hülyeség volt, mert ő lényegében kis Kossuthot csinált belőle –, ő pedig engem kért fel zenei főszerkesztőnek. Miközben én azt gondoltam, hogy enyém a világ, jöhetnek a progresszív zenék a Petőfin, aztán elég hamar rájöttem, ez nem így megy. Csomó embernek okoztunk sérelmeket, akik elmentek mindenhová panaszkodni és csúnyán megfúrtak bennünket. Pedig annyira nem volt hallgathatatlan a Petőfi. De nyilván túl sok lett rajta a hír és a politika, én meg olyan zenei műsorokat szüntettem meg, amelyeket – ma már tudom – nem kellett volna. Például a magyar nótát vagy az operettet. Belátom, hiba volt. A közszolgálat az, hogy szolgálom a közt és nem csak egy réteget szolgállok ki.

Jávorszky Béla Szilárd:

Ebbe a hibába a későbbi vezetők is beleestek. Például Csermely Zsuzsa.

Göczey Zsuzsa:

Igen, ő meg folyamatosan öröközdezett. Magyaráztam is neki, hogy később miből lesz a sok örökzöld, ha minden friss hajtást kiirtasz. De hát ő a vendéglátóból jött, a latin zenét szerette, remekül zongorázott. Amúgy szörnyű nő volt, nagyon nem szerettem. Szegény 2011-ben magányosan halt meg.

Jávorszky Béla Szilárd:

1993-ban váltottak le, ekkor került Csermely a helyedre, 1994 tavaszán pedig politikai okokból elbocsátottak a Magyar Rádióból. Aztán ahogy a választások után megtörtént a politikai visszarendeződés, visszakerültél a Petőfi élére. Mintha mi sem történt volna?

Göczey Zsuzsa:

Hát, végül is ott folytattam, ahol abba hagytam. De közben meg tele lettünk sértett emberekkel. Igyekeztem mindenkivel jó viszonyt ápolni, ám sokan úgy látták, megváltoztam. Pedig szerintem ugyanaz maradtam. Aztán amikor jött Juhász Judit alelnöknek, szépen kirúgott a szerkesztőségvezetői székemből. Amit amúgy egyáltalán nem bántam. Csak ahogy tette, az nem tetszett. S odatette Koltay Gergőt, akiről jobbat nem tudok mondani, mint hogy sunyi kispályás fickó, aki még a műfajhoz sem értett.

1996-ban átkéredzkedtem a Bartók adóra. Lényegében az utolsó pillanatban. Gondoltam, Mozart elég jó szerző, szívesen foglalkozom vele. Meg hát megvolt hozzá a végzettségem is. Úgyhogy onnantól ott dolgoztam, *Muzsikáló reggelt, Muzsikáló délutánt* szerkesztettem.

²⁹ Gombár Csaba (1939) közgazdász, politológus, 1990 és 1993 volt a Magyar Rádió elnöke.

Jávorszky Béla Szilárd:

2001-ben miért léptél ki?

Göczey Zsuzsa:

Ebben az évben választották Kondor Katalint³⁰ a Magyar Rádió elnökének, aki utána sorra szüntette meg a műsoraimat. Hamarosan már azt számolgattam, hogy hányszor kell bemennem élő adást szerkeszteni hajnalban, hogy megszolgáljam a fizetésemet. Rettenetesen megalázó helyzetbe kerültem. Ráadásul korábban Kondorral jóban voltam. Amikor Györffy Miki³¹ szólt, hogy kereskedelmi rádiót szerveznek és nem mennék-e oda zenei szerkesztőnek, azonnal bólintottam. Azóta is a Klubrádiónál vagyok.

Jávorszky Béla Szilárd:

A zenélést teljesen abbahagytad?

Göczey Zsuzsa:

Azt sajnós abba.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mikor volt utoljára hangszer a kezében?

Göczey Zsuzsa:

Nem tudom. Lehet, ebben az évezredben még nem is volt. Keserű tapasztalat. Amikor 1980 februárjában felvettek a könnyűzenei szerkesztőségbe, már tizenpár év tanítás állt mögöttem, és örültem, hogy a napi gyakorlás alól felszabadulok. Gondoltam, majd ha elunom a rádiózást, újra előszedem a gitárt. Teltek az évek és még mindig nem untam. Aztán amikor megint a gitáromhoz nyúltam, rossz élményem volt. A fejemből nem ment ki semmi, de az izmok már nem úgy működtek, ahogy kellett volna. Annyira hervasztó érzés volt, hogy inkább szögre akasztottam a gitárt. Pár évenként megfogom, még mindig van érzéki hatása. Érdekes, ha valahol zongorát látok, akkor is azt érzem. De játszani már nem tudok rajta. Az sajnós végérvényesen elmúlt.

Jávorszky Béla Szilárd:

Mennyire hallgatsz még popzenét?

Göczey Zsuzsa:

Ismered azt a vicced, hogy az öreg bika áll a hegytetőn? Odamegy hozzá a fiatal bika, lenéznek együtt és látják, hogy a réten ott legel egy csomó tehén. A fiatal lelkesen mondja, gyere, rohanjunk le hozzájuk. Mire az öreg: ó, minek. Majd feljönnek hozzánk.

Szóval ma már nem nagyon keresem az új zenéket, csak azokat hallgatom, amelyek megtalálnak. Pedig emlékszem még azokra az időkre, amikor megjelent például egy LGT-album. Hozták be szatyrokban a Magyar Rádióba, mindenki kapott belőle, akinek járt. Szakítottam fel a celofánt, raktam fel a lemezjátszóra és egész nap hallgattam. Ma ez nincs. Egyrészt már nagylemez sincs, sőt, lassan CD sem, másrészt azt sem tudom, honnan várjam. Ráadásul a Klubrádióban egyre csökken a zene aránya, úgyhogy nem is érdemes nagyobb energiát befektetni. Inkább csak magamat mulattatom.

³⁰ Kondor Katalin (1946) közgazdász, újságíró. 1991-től a Kossuth Rádió adófőszerkesztője, 2001 és 2004 között a Magyar Rádió elnöke volt.

³¹ Györffy Miklós (1943) újságíró, egyetemi tanár. 1971 és 2005 között a Magyar Rádió munkatársa, vezető szerkesztője. 1993 óta a Kodolányi János Főiskola kommunikációs tanszékvezető docense.

Jávorszky Béla Szilárd:

A Klubrádióban a zene amúgy is mindig csak díszítő elem volt, nem?

Göczey Zsuzsa:

Egy ideje már vannak önálló zenei műsorok. Akkor kezdődött, amikor a rádiót kötelezték arra, hogy 43 százalékban zenét sugározzon. Így nappal mentek a szöveges műsorok, estétől reggelig pedig a zene. Vicsek Ferencsel kitaláltunk, hogy este 8 és 9 között, amikor a szöveges sáv átmegy a zenésbe, csináljunk vegyes műsorokat. Azóta is megmaradt és él tovább hétfőn a *Belső közlés*, irodalom friss szövegekkel és a szerzők kedvenc zenéivel, kedden az *Örömuzene*, portré sok zenével, szerdán a *Felütés*, a „komolyzenei” műsorunk, szombaton két óra blues, vasárnap dzsessz. S ekkor megy a *Basszus* is. Kilencedik éve, minden kedden. Egy évig pénzért csináltuk Bencsik Gyula kollégával, míg tartott a PANKKK programból nyert pályázati támogatás, aztán kevesebért még egy évig, s egy ideje már ingyen. Mert jó. Megszokták a zenészek, megszokták a hallgatók és mindenki boldog.

Jávorszky Béla Szilárd